

Nærings- og handelsdepartementet

Postboks 8014 Dep.
0030 Oslo

Stortingsmelding om innovasjon - innspill fra NTNU

Det er med stor glede vi registrerer at regjeringen vil legge fram en egen stortingsmelding om innovasjon. Vi takker for invitasjonen til å bidra i forarbeidet, og vi har valgt å samordne synspunktene fra NTNU og NTNU Technology Transfer AS i et felles innspill. Vi ser frem til prosessen videre, og bidrar gjerne med ytterligere forsknings- og erfaringsbaserte synspunkter.

På bakgrunn av tidligere dokumenter som ”*Fra idé til verdi*” og tilstandsrapporten om regjeringens innovasjonspolitikken fra 2006, håper vi at stortingsmeldingen i 2008 vil gå videre i å tydeliggjøre innovasjonsprosessene og rolle- og ansvarsdelingen mellom aktørene i disse prosessene. Vi håper også at meldingen vil adressere både innovasjon i offentlig sektor og innovasjon i tjenester, da dette er sentrale områder i vår virksomhet.

Universitetets rolle i innovasjonssystemet

Vi registrerer at universitetene med lovendringene fra 1.januar 2003 har fått et utvidet ansvar i å bidra til verdiskaping og velferdsutvikling regionalt og nasjonalt. Vi står med dette overfor en utfordring i å ”finne vår plass” i et omfattende innovasjonssystem, der forventningene til universitetene tidvis er både uklare og motstridende. Spesielt er det noen prinsipielle spørsmål om hvordan offentlig finansierte institusjoner skal agere i et kommersielt system. Vi vil i dette avsnittet gi et overordnet innspill til hvordan vi som universitet mener at vi kan bidra til innovasjon og verdiskaping, samtidig med at vi ivaretar vårt særpreg og våre øvrige roller i samfunnet.

Absorbere: Evnen til fornyelse i norsk nærings- og samfunnsliv er avhengig av at bedriftene og institusjonene selv besitter nødvendig kunnskap for å kunne utnytte nye forskningsresultat fra norske og utenlandske fagmiljø. Utfordringen er at få norske virksomheter har ressurser til å drive forskning på et nivå som gir innpass på internasjonale konferanser og tilgang til interessante samarbeidspartnere ved ledende forskningsmiljøer i utlandet. Universitetet har derfor en viktig rolle som ”kobler” mellom den internasjonale forskningsfronten og utviklingen i norsk nærings- og samfunnsliv, slik at Norge evner å følge med utviklingen i et stadig mer globalt kunnskapssamfunn.

Utdanne: Universitetene har et særskilt ansvar for at uteksaminerte kandidater på bachelor-, master- og PhD-nivå har relevante og oppdaterte kunnskaper, holdninger og ferdigheter. Nærings- og samfunnslivets behov må derfor tillegges stor vekt ved utviklingen av universitetenes studieprogram, ikke minst på høyere nivå. NTNU anser studentene som en stor ressurs både for entreprenørskap (spin-outs) og for industrisamarbeid, og mener at mobilitet og samarbeid mellom universitet og arbeidsliv i utdanningsløpet i enda større grad bør brukes som virkemiddel for å heve utdanningens

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 Trondheim	E-post: postmottak@adm.ntnu.no	Hovedbygget, Høgskoleringen 1	+47 73 59 80 11	Kirsti Jensen
	http://www.ntnu.no		Telefaks +47 73 59 80 90	Tlf: +47 73 59 80 04

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

relevans og som ”isbryter” for FoU-samarbeid. NTNUs profil og historikk tilsier dessuten at vi har et særskilt utgangspunkt for å kunne tilby opplæring og forskningsbasert utdanning i operative og strategiske aspekter av IPR, både til studenter og PhD-kandidater og som etter- og videreutdanning til samfunns- og næringsliv for øvrig.

Forske: Selv om eksternfinansiert oppdragsforskning og strategisk samarbeid med bedrifter og institusjoner er blitt en stadig viktigere del av NTNUs virksomhet, er de offentlige universitetene først og fremst arenaer for langsiktig, nysgjerrighetsdrevet frontforskning, slik dette er definert i forskningsrådets MNT-strategi. Slik forskning gir grunnlag for helt ny kunnskap med helt nye løsninger og innfallsvinkler, og er ett av områdene hvor universitetenes offentlige kontekst gir et fortrinn som øvrige forskningsinstitusjoner mangler. Ved siden av den absorberende funksjonen, er dette ett av våre viktigste fortrinn som samarbeidspartnere for industrien og samfunnet for øvrig. I så måte er det en betydelig ulempe at finansieringen til slik ”risikofylt” forskning på nye områder, og til områder som oppstår i skjæringspunktet mellom ulike fagfelt, normalt kommer på plass først lang tid etter at nytteverdien er bevist.

Formidle: Universitetenes ansvar for formidling blir stadig utvidet, og omfatter nå både allmennrettet formidling, etter- og videreutdanning, samarbeid med og fornying av eksisterende nærings- og samfunnsliv, og etablering av ny virksomhet. NTNU kan, både alene og i samarbeid med SINTEF og St. Olavs Hospital, vise til en rekke gode eksempler på vellykket innovasjon, både i form av utvikling av nytt, kunnskapsbasert næringsliv¹ og innovasjon i eksisterende virksomhet². Hovedtyngden av disse har vært knyttet til disipliner innen den teknisk-naturvitenskapelige hovedprofilen, men vi har også gode eksempler og stort potensial innenfor vår øvrige fagmiljø – og ikke minst i kombinasjoner av ulike disipliner.

Samhandling for økt innovasjon

Den konkrete verdiskapingen skjer i den enkelte bedrift, og det kan derfor være nyttig å tenke på en bedrift som navet i et hjul av relevante aktører. I 2006 deltok NTNU i et prosjekt i OECD-regi om høyere utdanningsinstitusjoners bidrag til regional verdiskaping. Den eksterne evalueringsrapporten fra dette prosjektet peker på at det er denne typen nav som er den dårligst utviklede delen av innovasjonssystemet, i hvert fall i region Midt-Norge. Spørsmålet blir derfor hvordan de andre aktørene i systemet kan bidra til å aktivisere flere slike nav, både ved å opprette nye bedrifter, og ved å øke innovasjonsevne og -vilje hos eksisterende bedrifter regionalt og nasjonalt.

Ett effektivt tiltak i denne sammenheng er å skape arenaer hvor bedrifter, myndigheter og forsknings- og utdanningsinstitusjoner møtes, og OECD-rapporten peker spesielt på samarbeidsprosjektet Innovasjon Midt-Norge som eksempel til etterfølgelse. Idéportalen, som er etablert med utspring i NTNU, er et annet forsøk på å etablere en slik samhandlingsarena. Videre arbeider NTNU med etablering av en egen ”Innovation Village” som et pilot-prosjekt for utvikling av nytt og eksisterende teknologibasert næringsliv. Fra myndighetenes side er FORNY, KMB og OFU-ordningen gode tiltak for å aktivisere næringslivet og bringe aktørene sammen.

Hva mer kan myndighetene gjøre?

¹ Se for eksempel brosjyren ”Stepping Out” og spesialnummeret av Gemini fra i januar i år for enkeltcase og oversikt over bedrifter. Om ønskelig kan vi gjerne fremskaffe mer informasjon om disse eksemplene og deres erfaringer.

² Vi vil også vise til at vi har forskningsmiljø som studerer betingelser og virkemidler for disse to typene innovasjon, og at det nylig er avsluttet nye forskningsprosjekter på disse temaene.

Vi mener at økt innsats fra myndighetenes side med fokus på å øke innovasjonsevnen, primært gjennom å fastsette rammer, retningslinjer og mål, vil gi god samfunnsøkonomisk avkastning. I tillegg til en tydeligere definert rolledeling mellom de ulike aktørene, opplever vi et generelt behov for retningslinjer og prinsipper.

For det første er det behov for en nasjonal politikk for immaterielle rettigheter. For å sikre størst mulig anvendelse og samfunnsøkonomisk gevinst av offentlig finansiert kunnskap, mener vi (i tråd med EUs "*Responsible Partnering*") at universitetene bør gis formell eiendomsrett til all IPR fra offentlig finansiert forskning, og at ikke-eksklusive brukerlisenser bør være hovedregelen for teknologioverføring fra universitet til næringsliv og offentlig forvaltning. Vi mener også at etablering av et nasjonalt kompetansesenter for IPR, lagt til et anvendelsesorientert (fremfor et juridisk) fagmiljø, vil styrke innovasjonsevnen og konkurransekraften til norske bedrifter.

For det andre har universitetene med etableringen av egne teknologioverføringsenheter fått nye utfordringer vedrørende utøvelse av godt eierskap i spin-off bedrifter. Også her ser vi behov for å etablere noen sentrale hovedprinsipper for universitetenes eierskap og for oppfølging av ansattes rettigheter og plikter. Her bør både etiske og økonomiske prinsipper drøftes nærmere.

For det tredje ser vi utfordringer knyttet til målsettingen om å øke mobiliteten mellom nærings- og samfunnsliv og akademia, ettersom dyktige forskere i næringslivet sjelden har anledning til å publisere det antallet vitenskapelige artikler som kreves. Vi foreslår derfor at det utredes egne meritteringskriterier for ansettelse i spesielle stillinger knyttet til nyskaping.

En fjerde rolle som myndighetene med fordel kan utvikle ytterligere, er å stimulere til innovasjoner gjennom offentlige innkjøpsstrategier (jf. universell utforming) og nasjonale standarder (jf. miljøkrav). Ved å opptre som krevende og kompetente (pilot- og referanse-) kunder vil offentlige etater og virksomheter kunne styrke utviklingen av nye produkter og tjenester hos norske bedrifter.

Det femte tiltaket vi vil foreslå er støtte til etablering av arenaer hvor akademia, næringsliv og offentlig virksomhet kan møtes for å utvikle felles initiativ for omsetting av forskningsresultater verdiskaping i bedriftene. Det er et paradoks at mens Forskningsrådet og Innovasjon Norge bevilger betydelige midler til forskning og bedriftstiltak, er det til sammenlikning få tiltak som systematisk retter seg inn på å koble FoU og næringsliv. Det er et behov for mennesker som kan være koblere mellom akademia og næringsliv, og som kan drive arenaer hvor samarbeidet kan utvikles over lang sikt. Disse krever vedlikehold og oppfølging for å lykkes, og mange av de arenaene som eksisterer i dag avhenger av entusiastiske enkeltpersoner og nettverksentreprenører som drives av idealisme og dugnadsånd. Slike systemer er sårbare, og disse funksjonene bør i større grad institusjonaliseres. I mange land har universitetene tatt eller fått denne rollen – om dette også skal benyttes som modell i Norge må dette enten uttrykkes eksplisitt og følges opp med driftsmidler innenfor basisbevilgningen, eller det må utvikles mål og indikatorer som følges opp med resultatbasert finansiering.

Med hilsen

Torbjørn Digernes
Rektor NTNU

Karl Klingsheim
Adm.dir. NTNU Technology Transfer AS